

Praha 1. 7. 2013

21

Výskyt tuberkulózy v České republice v roce 2012

Incidence of tuberculosis in the Czech Republic in 2012

Souhrn

Podle dat z Registru TBC se v roce 2012 vyskytlo v ČR 611 případů onemocnění tuberkulózou (tj. 5,8 případu na 100 tisíc obyvatel), 402 u mužů a 209 u žen. U cizinců v ČR bylo hlášeno 105 onemocnění. Nejčastější formou onemocnění byla TBC dýchacího ústrojí, resp. TBC plic. Nejvíce onemocnění TBC (absolutně i relativně) bylo v nejvyšší věkové kategorii 75+. V témže roce zemřelo na tuberkulózu 22 lidí. V mezinárodním srovnání patříme k zemím s nízkým výskytem této nemoci, a to ve všech krajích ČR.

Summary

According to the TB Registry, in 2012 there were 611 cases of TB in the CR; of that 402 in men and 209 in women. The total represented 5.8 cases per 100 thousand inhabitants. In foreigners there were 105 reported cases. The most frequent form was TB of the respiratory system and of lung. Morbidity was highest (absolutely and relatively) in the oldest age group 75+. 22 persons died from TB. In international comparison the CR belongs to countries with low TB incidence in all its regions.

Údaje pro tuto aktuální informaci byly čerpány z Registru tuberkulózy (RTBC). V České republice (ČR) jsou všechny případy onemocnění tuberkulózou (TBC) a jinou mykobakterií povinně hlášeny do Registru TBC, který je součástí Informačního systému orgánů ochrany veřejného zdraví a je provozován jako webová aplikace s centrální databází. Správcem RTBC je Ministerstvo zdravotnictví (odbor strategie a řízení ochrany a podpory veřejného zdraví), zpracovatelem na celostátní úrovni je Koordinační středisko pro resortní zdravotnické informační systémy (KSRZIS). Nedílnou součástí Registru je databáze Informačního systému bacilární tuberkulózy (ISBT), kam jsou hlášeny pozitivní výsledky mykobakteriologických vyšetření. Provázanost RTBC a ISBT přispívá ke kontrole úplnosti a validity dat o TBC.

Výskyt TBC onemocnění

Výskyt této infekční nemoci má u nás příznivý vývoj. Česká republika se řadí k zemím s nízkým výskytem TBC. Tento stav potvrzují i čísla za rok 2012. Na základě zpracovaných údajů z Registru tuberkulózy bylo v loňském roce hlášeno celkem 611 případů tuberkulózy, tj. 5,8 případu na 100 tis. obyvatel. Zahrnuta jsou onemocnění bakteriologicky ověřená i neověřená a TBC všech forem a lokalizací. Meziročně se počet případů příliš nezměnil a odpovídal úrovni roku 2011, kdy počet hlášených onemocnění činil 609.

Jako nově zjištěné onemocnění bylo v roce 2012 registrováno 597 případů TBC - u mužů 392 případů a 205 u žen. Recidiv TBC bylo oznámeno 14, a to 10 u mužů

a 4 případy u žen. Z uvedených čísel vyplývá, že celkově se tuberkulóza vyskytuje častěji u mužů než u žen - vyjádřeno poměrem 1,9:1. U obou pohlaví byla převažující diagnózou tuberkulóza dýchacího ústrojí. Bakteriologicky ověřeno bylo celkem 424 případů (69 %).

TBC dýchacího ústrojí

Ze všech hlášených případů tuberkulózy v roce 2012 se 90 % týkalo dýchacího ústrojí, z toho v 93 % byly zasaženy plíce. Konkrétně tuberkulózou dýchacího ústrojí (DÚ) onemocnělo 365 mužů a 187 žen, z toho tuberkulózou plic 346 mužů a 170 žen. Bakteriologicky ověřeno bylo 402 případů TBC dýchacího ústrojí, tj. 73 %. Z celkového počtu onemocnění tuberkulózou DÚ bylo jako nově zjištěné zaznamenáno 97 % případů. Nejčastěji bylo nové onemocnění TBC dýchacího ústrojí zjištěno vyšetřením pro obtíže (75 %), dále následují způsoby zachytu: náhodně (9 %), kontrola osob rizikových skupin (7 %), vyšetření při kontaktu s TBC (5 %) a pitva (4 %).

Onemocnění jinou TBC (než TBC dýchacího ústrojí)

Ve sledovaném období bylo hlášeno 59 onemocnění jinou TBC, tj. 0,6 případu na 100 tis. obyvatel. Toto onemocnění se vyskytovalo u 37 mužů a u 22 žen. Bakteriologicky ověřeno bylo 22 případů, tj. 37 %. Všechna onemocnění jinou TBC se řadila do kategorie nově zjištěných, ve sledovaném roce se nevyskytla žádná recidiva. Nejčastější diagnózou u jiné TBC byla tuberkulózní periferní lymfadenopatie (17 onemocnění) a tuberkulóza kostí a kloubů (rovněž 17 hlášení), dále následovaly tuberkulóza kůže a tuberkulóza močové a pohlavní soustavy (obě diagnózy s 7 případy) a TBC jiných orgánů (11 případů).

Onemocnění mykobakteriózou (jinou než TBC)¹

Kromě onemocnění tuberkulózou jsou do Registru TBC hlášeny i případy ostatní mykobakterií. Toto onemocnění se ve sledovaném roce vyskytlo v 108 případech, což představovalo 1,0 onemocnění na 100 tis. obyvatel. Z celkového počtu hlášených mykobakterií bylo 105 nově zjištěných a 3 recidivy. V 101 případech se jednalo o mykobakterií dýchacího ústrojí a 7 mykobakterií bylo mimoplicních.

Výskyt TBC onemocnění z hlediska věku, území, místa narození

Z hlediska věkových skupin se nejvíce nemocných (absolutně i relativně) nacházelo v kategorii osob nad 75 let (119 případů = 16,9 nemocných na 100 tis. osob dané věkové skupiny), což je typické pro země s nízkým výskytem TBC. Stejně jako za ČR, tak se i u žen objevuje zvýšený výskyt onemocnění (nad 10 případů na 100 tis.) až v poslední sledované věkové kategorii 75+, ale u mužů můžeme sledovat vyšší výskyt onemocnění již ve střední věkové kategorii, zhruba od 45 let. Ve věkové kategorii 0–14 let bylo hlášeno 5 případů TBC (2 chlapci a 3 dívky).

Z hlediska regionů (tj. podle kraje bydliště) byl nejvyšší výskyt TBC hlášen v kraji Hl. m. Praha (12,3 případu/100 tis. obyvatel). Nad republikový průměr (5,8 případu/100 tis. obyvatel) se v počtu hlášených případů dostaly ještě kraje Ústecký (6,6 případu na 100 tis. obyvatel), Zlínský (6,3 případu/100 tis.) a Jihomoravský (6,2). Nejméně nemocných TBC vykazuje stejně jako v minulých letech kraj Jihočeský (2,0). Světová zdravotnická organizace a EU považují za kritérium nízké prevalence 20 onemocnění na 100 tis. obyvatel, této hranice dlouhodobě nedosahuje žádný kraj v ČR.

¹ tj. diagnóza A31

V roce 2012 bylo hlášeno 105 cizinců s TBC onemocněním, což představuje 17,2 % z celkového počtu hlášených onemocnění. Za cizince je v tomto případě považována osoba narozená mimo území ČR. Nejvíce nemocných pocházelo v roce 2012 z Ukrajiny (24), Vietnamu (21) a Slovenska (20).

Podle dostupných údajů bylo mezi bezdomovci zjištěno 45 případů tuberkulózy, z toho v 44 případech se jednalo o TBC dýchacího ústrojí.

Léčba TBC onemocnění

Podle výsledků kontrolních hlášení zaslaných do Registru tuberkulózy trvala léčba nemocných antituberkulotiky nejčastěji 27–39 týdnů (204 případů) a do 26 týdnů (162 případů). Hospitalizace nemocných probíhala v nejvíce případech (168) po dobu 61–90 dnů. Nejběžněji podávanými antituberkulotiky byly isoniazid a rifampicin.

Do Registru TBC bylo v roce 2012 hlášeno 22 úmrtí na tuberkulózu, v 21 případech byla příčinou úmrtí TBC plic. Všechny 22 osob nebylo dříve léčeno antituberkulotiky.

Vypracovala: Ing. Zdeňka Nováková

Vývoj počtu hlášených onemocnění TBC v letech 2000–2012

Rok	Hlášená onemocnění TBC			
	dýchacího ústrojí	jiná	celkem	celkem na 100 000 obyv.
2000	1 244	198	1 442	14,0
2001	1 185	165	1 350	13,1
2002	1 037	163	1 200	11,8
2003	1 011	151	1 162	11,4
2004	909	148	1 057	10,4
2005	896	111	1 007	9,9
2006	856	117	973	9,4
2007	790	81	871	8,4
2008	793	86	879	8,4
2009	632	78	710	6,8
2010	621	59	680	6,5
2011	557	52	609	5,8
2012	552	59	611	5,8

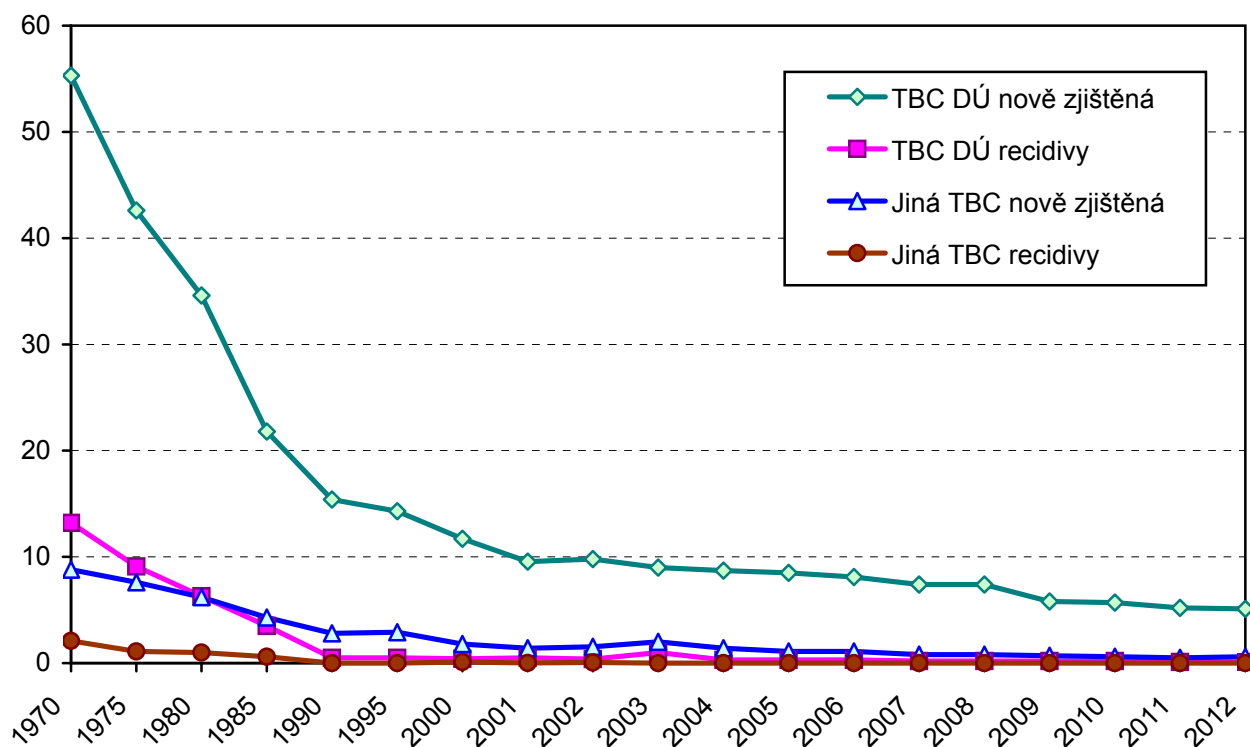
Hlášená onemocnění tuberkulózou v roce 2012 podle věku

Věková skupina	Tuberkulóza dýchacího ústrojí		Tuberkulóza jiná	
	celkem absolutně	na 100 000 obyvatel	celkem absolutně	na 100 000 obyvatel
0–4	3	0,5	-	-
5–9	-	-	-	-
10–14	2	0,4	-	-
15–19	5	1,0	-	-
20–24	19	2,9	-	-
25–29	25	3,5	4	0,6
30–34	42	5,1	5	0,6
35–39	45	4,9	3	0,3
40–44	25	3,4	2	0,3
45–49	49	6,9	3	0,4
50–54	48	7,5	6	0,9
55–59	65	8,8	6	0,8
60–64	48	6,5	6	0,8
65–69	48	7,8	5	0,8
70–74	23	5,6	5	1,2
75+	105	14,9	14	2,0
Celkem	552	5,3	59	0,6

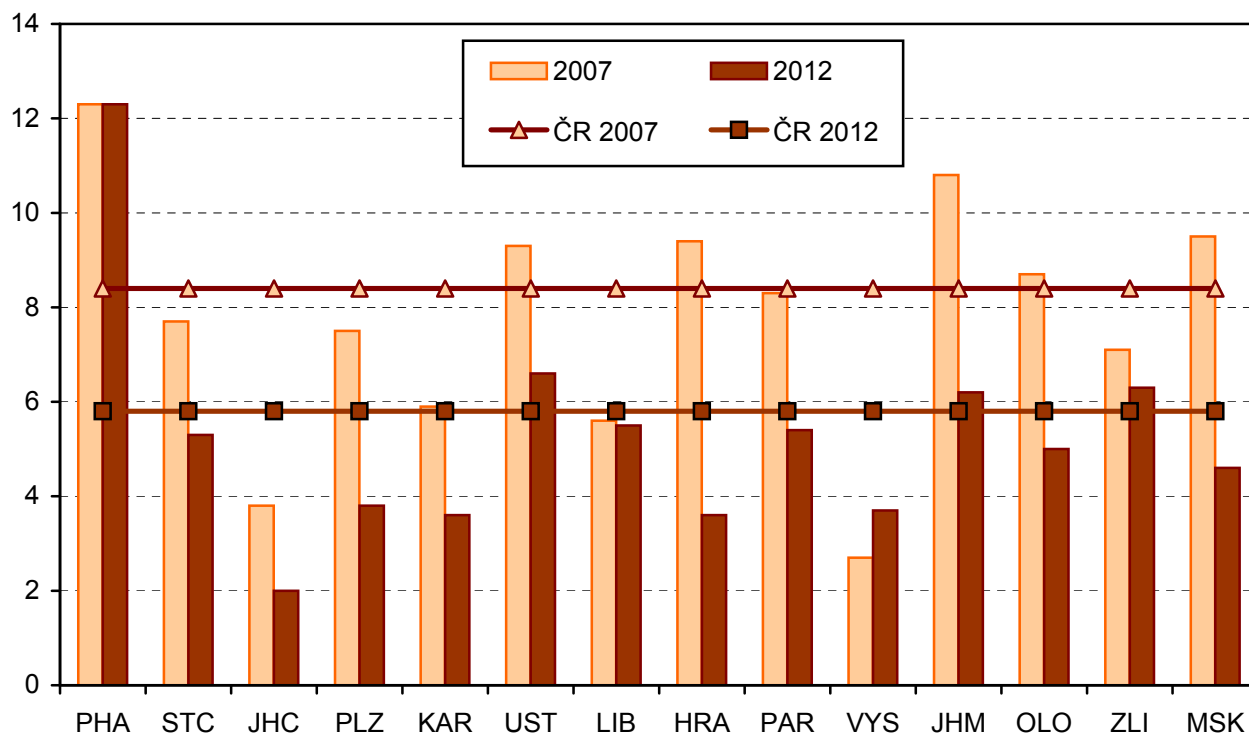
Hlášená onemocnění tuberkulózou v roce 2012 podle kraje

Území, kraj	Tuberkulóza dýchacího ústrojí		Tuberkulóza jiná	
	celkem absolutně	na 100 000 obyvatel	celkem absolutně	na 100 000 obyvatel
Hl. město Praha	135	10,9	18	1,4
Středočeský	64	5,0	4	0,3
Jihočeský	13	2,0	-	-
Plzeňský	21	3,7	1	0,2
Karlovarský	11	3,6	-	-
Ústecký	52	6,3	3	0,4
Liberecký	21	4,8	3	0,7
Královéhradecký	18	3,3	2	0,4
Pardubický	25	4,8	3	0,6
Vysočina	15	2,9	4	0,8
Jihomoravský	65	5,6	7	0,6
Olomoucký	28	4,4	4	0,6
Zlínský	33	5,6	4	0,7
Moravskoslezský	51	4,2	6	0,5
ČR	552	5,3	59	0,6

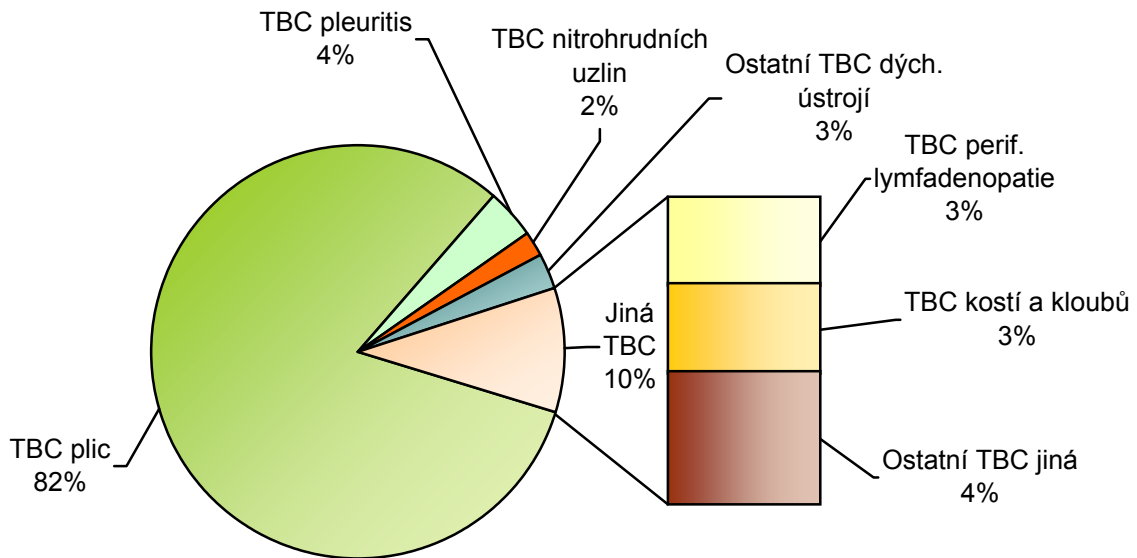
Vývoj počtu hlášených onemocnění TBC na 100 tis. obyvatel

Porovnání hlášených onemocnění TBC na 100 tis. obyvatel v krajích v letech 2007 a 2012

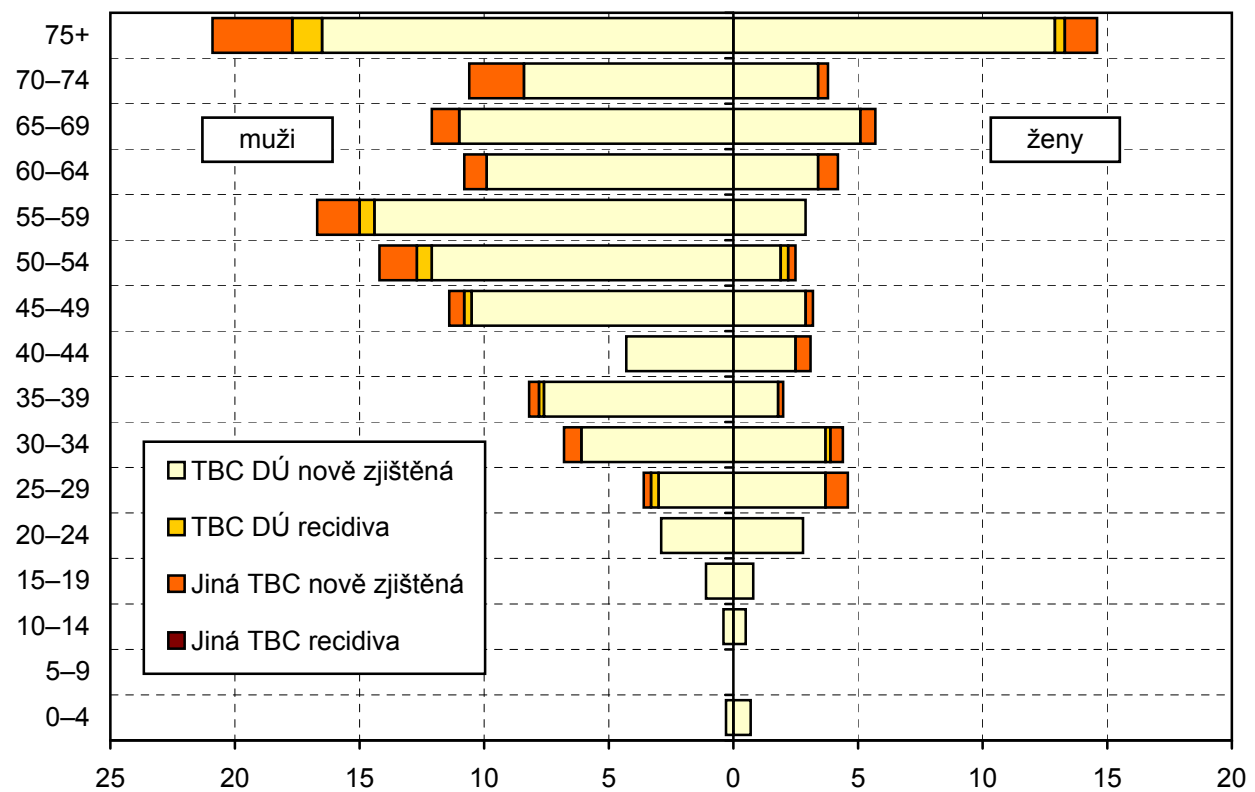

Struktura hlášené TBC podle klasifikační diagnózy, rok 2012

Struktura TBC podle věku a pohlaví, rok 2012

na 100 000 mužů / žen

Poznámka: DÚ - dýchací ústrojí